

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра філософії і суспільних наук

Робоча програма Україна в сучасному світі (ВК 12)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Шаkun Н.В.
(прізвище та ініціали)

«01» вересня 2025 р.

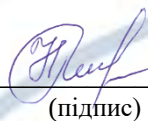
Розробник к.і.н., професор Крук О.І.

(підпис)

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена на засіданні кафедри філософії і суспільних наук

Протокол від «01» вересня 2025р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Шаkun Н.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну

Тип дисципліни	Вибіркова. (ВК12)
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	2 рік навчання / 4 семестр ОПП Аналітика суспільно-політичних процесів
Викладач (-і)	Крук Олександр Іванович , професор кафедри філософії і суспільних наук, к.і.н., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://dfss.stu.cn.ua/kafedra/komanda/komanda-kruk/
Контакти викладача	Чернігів, вул. Шевченка, 95, корп.1, каб. 222. Телефон: 0934135952; E-mail: jornovsky@ukr.net , o.kruk@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Інтерес українського суспільства до питань: звідкіля йдуть наші історичні корені, яку роль відігравала Україна в загальноєвропейському історичному розвитку, яке місце і роль її в сучасному світі, якими є її перспективи в майбутньому? – не лише не вщухає, а з кожним роком посилюється, оскільки саме зараз в жорстокій боротьбі з російським агресором українці виборюють своє право на існування як нація, як держава, відстоюють свій цивілізаційний вибір у сучасному світі.

Вивчення навчальної дисципліни «Україна у сучасному світі» передбачає ознайомлення здобувачів вищої освіти з тим, яку роль відігравала Україна в світовій історії в минулому. Значна увага приділяється подіям жорстокого й кривавого ХХ століття. На цьому тлі висвітлюється динаміка змін на сучасній політичній карті світу, з'ясовується політико-географічне положення України, її місце і роль у світовій політиці, економіці, її вплив на світові та європейські соціокультурні процеси. Жорстока війна, яка палає на теренах України сьогодні, потребує особливого осмислення. Її причини, вплив на світову геополітику потребують особливого аналізу. Важливим для розуміння є й шляхи досягнення Україною перемоги, й перспективи її післявоєнного розвитку.

Програма містить перелік тем з дисципліни «Україна в сучасному світі». При викладанні дисципліни лекційна частина доповнюється семінарами та завданнями для самостійної роботи.

3. Мета та завдання курсу. Метою навчальної дисципліни «Україна в сучасному світі» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з Україною, її місцем та роллю в європейській і світовій історії. Велика увага приділена вивченню процесів формування геополітичної стратегії України в добу незалежності, впливу України на світову політику, економіку, соціокультурні процеси. Особливо важливе завдання – ознайомлення ЗВО з ситуацією, яка склалася в результаті російсько-української війни, її впливом на світову політику, з можливими шляхами досягнення Україною перемоги, з перспективами її розвитку в майбутньому.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити 2 загальних (ЗК) та 2 спеціальні (фахові) (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

СК16. Здатність використовувати соціогуманітарні технології для аналізу і прогнозування суспільно-політичних процесів на місцевому, регіональному та глобальному рівні.

4. Результати навчання. Здобувач має досягти або вдосконалити 2 програмних результатів навчання

ПРН7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.

ПРН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни ЗВО повинен **знати:**

- місце і роль України в Європі та світі в минулому;
- вироблення стратегії зовнішньо-політичного курсу в добу незалежності;
- місце і роль України в сучасній політиці, економіці, соціокультурній сфері;
- причини війни РФ проти України, її вплив на ситуацію в світі, можливі шляхи досягнення Україною перемоги та перспективи її післявоєнного розвитку.

ЗВО повинен **вміти:**

- розпізнавати і критично аналізувати ідеологічні побудови, виконанні в геополітичному стилі;

- використовувати закономірності геополітичного аналізу для розуміння геополітичної, соціально-економічної ситуації у світі, в Україні і регіоні.

5. Пререквізити. Передумовою для вивчення дисципліни є базові знання з дисциплін «Історія української державності і культури», «Історія світової суспільно-політичної думки».

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24
Семінарські (практичні) заняття	16
Самостійна робота	80
Всього кредитів	4 (120 годин)

Форма проведення занять – лекційні, семінарські (практичні), самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

7. Тематика курсу.

Модуль І. Україна на світовій арені: від найдавніших часів до сьогодення

Тема 1. Україна на геополітичній карті світу: сторінки минулого.

Україна княжої доби (Київська Русь): виникнення, становлення, місце і роль в світоустрої доби Середньовіччя. Проблема спадкоємності традицій України - Руси, історичне значення Київської Русі.

Україна в литово - польську добу. Особливості державного устрою, соціально-економічного, культурного розвитку. Місце і роль України в житті Європи XIV – сер. XVII ст.

Українська національна революція середини XVII ст. і створення української козацької держави. Україна і українське питання в європейській політиці II-ї пол. XVII-XVIII ст.

Ліквідація української державності в кін. XVIII ст. Поділ України між Російською та Австрійською імперіями. Українці під владою двох імперій. Український національно – визвольний рух у XIX ст., його місце і роль в національно-визвольних рухах європейських народів.

Тема 2. Українське питання в світовій політиці у XX ст.

Перша світова війна - криза європейської цивілізації, руйнування традиційного устрою Європи. Українське питання та українці у першій світовій війні.

Розпад Російської імперії. Початок української революції. Український національно-визвольний рух на підросійській Україні. Утворення УНР. Більшовицько-українська війна і боротьба за державну незалежність України.

Розпад Австро-Угорської імперії. Утворення ЗУНР. Польська агресія проти ЗУНР. Акт злуки УНР і ЗУНР – символ прагнення українців до єдності та державної незалежності. Боротьба українців за свободу у 1919-1920рр. Ставлення Європи і світу до України. Українське питання на Версальській мирній конференції. Причини поразки та історичне значення українських визвольних змагань 1917-1920 го рр.

Україна у 1920-ті рр.: влада СРСР, Польщі, Чехословаччини та Румунії. Українське питання в світовій політиці напередодні II-ї світової війни .Утворення та загибель Карпатської України. Українці у Другій світовій війні.

Кінець Другої світової війни та зміна устрою світу. УРСР – засновник та член ООН. Українці під владою СРСР. Дисидентський та правозахисний рух. Світова громадськість про ситуацію в Україні.

Тема 3. Україна на шляху до незалежності.

Системна криза СРСР початку - середини 1980-х рр. і політика «перебудови». Спроби економічних і політичних реформ. Демократизація суспільного життя. «Нове політичне мислення».

Розгортання демократичного й національно-визвольного руху в Україні. Створення незалежних від КПРС громадських організацій та об'єднань, початок формування багатопартійної системи.

Вибори до Верховної Ради УРСР та місцевих рад народних депутатів 1990 го року. Прийняття Декларації «Про державний суверенітет України». Рух за незалежність України та вихід зі складу СРСР. Ставлення лідерів провідних західних держав до ідеї незалежності України.

Тема 4. Створення української державності та геополітичні виклики 1990-х рр.

Проголошення незалежності України . Реакція світу .

Стартові умови розгортання державотворчого процесу в Україні. Зовнішні чинники:

- поразка соціалістичного табору в « холодній війні», порушення світового балансу сил у зв'язку з розпадом соціалістичної системи;

- посилення відцентрових тенденцій в усіх республіках колишнього СРСР;

- тимчасова деморалізація консервативних сил, викликана поразкою путчу 19 серпня 1991р.;

- намагання рф зберегти домінуючу роль у післяпутчовий період.

Внутрішні чинники:

- існування в Україні системи формальнолегітимних (законних за радянським правом) органів державного управління;

- природно-ресурсний потенціал (земельні, мінеральні, водні, лісові ресурси);

- панування командних форм і методів управління в економіці, надмірна централізація та екстенсивний шлях розвитку господарства;

- надмірна мілітаризація української економіки.

Створення владних структур незалежної української держави:

- фіксація кордонів;

- визначення громадянства;

- визначення національної символіки як державної;

- запровадження власної грошової одиниці;

- створення власних збройних сил.

Формування трьох основних гілок влади. Створення інституту Президентства.

Конституційний процес. Прийняття Конституції України 28 червня 1996р. Історичне значення.

Перші кроки незалежної України на світовій арені. Визнання України світовим співтовариством. Затвердження Верховною Радою України «Основних напрямів зовнішньої політики України» 2 липня 1993р. Принцип «балансу інтересів» - основа моделі зовнішньої політики України 1991-1994рр. Місце і роль незалежної України на міжнародній арені на початку 1990-х рр.

Тема 5. Україна у світовій економіці.

Створення національної економіки (1991 – перша половина 1994р.).

Можливі варіанти переходу від командної до ринкової економіки:

- 1) створення в надрах старої командної системи нових ринкових відносин (КНР, В'єтнам та ін.);

- 2) поступовий еволюційний перехід до ринкових відносин (Угорщина, Чехія, Словаччина);

- 3) шлях шокової терапії (Польща).

«Втягнутість» України в ринкові реформи за російським зразком (шокова терапія Є.Гайдара). Її соціальні наслідки.

Проголошення президентом Л.Кучмою нової соціально-економічної стратегії 1994р. Перехід української економіки від командної до ринкової моделі. Успіхи й прорахунки економічних реформ другої половини 1990-х рр.

Економічний розвиток України 2000 – 2021рр. Інтеграція України в світовий та європейський економічний простір:

- участь в СОТ;
- співпраця з Міжнародним валютним фондом;
- досягнення угоди про асоціацію з ЄС.

Місце України в світовій економіці: успіхи й проблеми.

Тема 6. Соціокультурні процеси в Україні та співпраця з світовим співтовариством.

Незалежна Україна в реаліях різноманітного та мультикультурного світу. Її основні проблеми та суперечності. Розвиток в Україні громадянського (вільного демократичного) суспільства, втілення в життя принципів верховенства права, прав і свобод людини, громадянина. Специфіка взаємодії культури та суспільства в умовах перехідного періоду. Суперечливі процеси духовно-культурного життя:

- перегляд, переосмислення та переоцінка донедавна панівних поглядів, орієнтирів, настанов, поведінки;

- повернення традиційних цінностей національної культури, відтворення релігійних та національних форм світосприймання;

- проникнення та адаптація на національному ґрунті нової системи цінностей, характерної для духовно-культурного життя західної цивілізації.

Основні напрями перетворень в системі освіти. Втілення в життя «Концепції 12 річної загальноосвітньої школи». Закони України :

- «Про вищу освіту» (2014р.);
- «Про освіту»(2017р.);
- «Про повну загальну середню освіту» (2020р.).

Входження структур освіти України в європейський освітнянський простір.

Україна і ЮНЕСКО - культурна співпраця з світовим співтовариством.

«Релігійний ренесанс» початку 1990х рр. і зростання релігійних чинників в суспільному житті. Закон «Про свободу совісті та релігійні організації»(1991р.) та втілення в життя принципів свободи совісті в Україні. Особливості релігійного життя в Україні. Основні релігійні конфесії.

Розкол в українському православ'ї та дії релігійних громад щодо його усунення. Об'єднавчий собор українських православних церков 15 грудня 2018р. та надання томосу про автокефалію Православній Церкві України Вселенським патріархом Варфоломієм 5 січня 2019р. Спроби звільнення православних громад України з під влади РПЦ. Релігійні конфесії України і світова релігійна спільнота: сучасна співпраця й подальші перспективи.

Модуль II. Зовнішньополітична стратегія сучасної України

Тема 7. Формування концепції зовнішньополітичного курсу незалежної України.

Визначення основних засад зовнішньої політики «Декларацією про державний суверенітет України» 1990р.

Визнання української держави світовим співтовариством – відправний момент процесу переходу зовнішньополітичної діяльності республіки на засади самостійності в міжнародних відносинах.

Схвалення Верховною Радою України «Основних напрямів зовнішньої політики України»(1993р.) – визначення національних інтересів України та завдань її зовнішньополітичної діяльності.

Принцип « балансу інтересів» - основа моделі зовнішньої політики України 1991-1994рр. Активізація співробітництва з європейськими структурами, співпраця з країнами СНД.

Нові акценти у пріоритетах зовнішньої політики після президентських виборів 1994р. Стратегія «багатовекторності» Л. Кучми. Визнання особливого значення відносин України з Росією, прагнення розвивати масштабне співробітництво з західними державами: США та країнами ЄС.

Тема 8. Східний вектор геополітичної орієнтації України (1994 – 2013). Україна і СНД.

Еволюція ставлення України до СНД :

-сприйняття українською стороною СНД як форми цивілізованого розлучення на початковому етапі;

-спроби розглядати СНД як міжнародний переговорний механізм здатний збалансовувати інтереси та узгоджувати принципи господарської діяльності.

Основні аспекти проблеми стосунків України з СНД: політичний, воєнний, економічний.

Спроби росії посилювати свою домінуючу роль в СНД з бажанням перетворити її на наддержавну структуру з міцними координуючими та виконавчими функціями. Ташкентський договір про колективну безпеку 1992р. Алма-атинська угода про створення Об'єднаної системи протиповітряної оборони держав – учасниць СНД.

Обговорення статуту СНД й відмова України його підписувати через небезпеку відновлення союзного договору 1922р. Причини участі України в ЕС СНД та її особлива позиція в цій організації.

Тактичні моделі поведінки України щодо СНД:

-принципи балансу інтересів (1991-1994);

-активізація двосторонніх стосунків між пострадянськими державами (1994-1997);

-формування другого центру впливу в СНД (1997 – 2004рр.). Створення ГУАМ.

Здобутки й прорахунки в реалізації цих зовнішньополітичних моделей.

Відносини України з країнами СНД.

Стосунки з росією. Основні вузли протиріч в українсько-російських стосунках: проблема Криму та подальшої долі Чорноморського флоту, умов постачання в Україну з росії енергоносіїв, розподіл активів колишнього Радянського Союзу та ін. Домінування політичних розрахунків над іншими в ставленні росії до України. Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і російською федерацією 1997р. Програма довгострокового економічного співробітництва між Україною і російською федерацією до 2007р.

Політичні, торгово-економічні зв'язки з іншими країнами СНД: Білоруссю, Молдовою, Туркменістаном, Узбекистаном, Казахстаном, Киргизстаном.

Тема 9. Західний вектор геополітичної орієнтації України.

Зміна світової геополітичної ситуації на початку 1990-х рр. Початок формування «західного» вектору зовнішньої політики незалежної України. Перешкоди, що стояли на шляху інтеграції України із Заходом у 1990-х рр.

Проблема ядерного роззброєння України. Будапештська угода 1994р. і її наслідки.

Нові аспекти у зовнішній політиці України середини - другої половини 1990-х рр.:

-спроби інтеграції у світові, насамперед, європейські політичні та економічні структури;

-покращення зв'язків з НАТО;

-активізація двостороннього співробітництва із західними державами;

-налагодження регулярного конструктивного діалогу зі США.

Кроки України на шляху інтеграції до «західної» спільноти:

-угода про партнерство і співробітництво з Європейським Союзом (березень 1994р.);

-набуття членства в Раді Європи, в Організації з безпеки і співробітництва в Європі, в Центральноєвропейській ініціативі.

Початок співпраці з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком та ін. кредитно-фінансовими організаціями.

Гельсінський самміт Євросоюзу (1999р.). Активізація співробітництва з ЄС. Здобутки і прорахунки

Посилення співробітництва з НАТО. Програма «Партнерство заради миру» (1994р.). Хартія про особливе партнерство між Україною і НАТО (1997). Успіхи і труднощі на шляху євроатлантичної інтеграції.

Розвиток двосторонніх стосунків зі США та європейськими державами

Тема 10. Україна і країни третього світу.

Незалежна Україна – активний член ООН, СОТ, ЮНЕСКО та ін. міжнародних організацій.

Важливість для України співпраці з країнами третього світу.

Україна і країни Азійсько-Тихоокеанського регіону.: сучасний стан співробітництва, проблеми, перспективи.

Україна і країни Близького Сходу: сучасний стан співробітництва, складнощі у взаємовідносинах, перспективи на майбутнє.

Взаємовідносини та перспективи співробітництва України з країнами африканського регіону.

Україна – Латинська Америка : сучасне співробітництво та перспективи у майбутньому.

Тема11. Україна і світ в добу викликів російсько – української війни.

Окупація росією Криму та Донбасу 2014р. – порушення принципів світопорядку встановлених після Другої світової війни. Мобілізація українського суспільства на захист Батьківщини. Реакція світової громадськості.

Мінські угоди 2014 та 2015рр. як спроби заморозити військовий конфлікт. Формування міжнародної коаліції на підтримку України.

Активізація стосунків України з НАТО та ЄС. Внесення змін до Конституції України щодо пріоритетності вступу до НАТО та ЄС (2019).

Підписання угоди про асоціацію України з ЄС та офіційне набуття нею чинності у 2017р. Приєднання України до ПВЗТ із ЄС. Надання українським громадянам безвізового режиму для в'їзду до країн Шенгенської зони.

24 лютого – початок повномасштабного вторгнення рф в Україну.

Зміцнення коаліції демократичних держав на підтримку України. Рамштайн.

Подання Україною 30 вересня 2022р. заявки на вступ до НАТО. Надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС.

Політика адміністрації президента Трампа, зміни в розстановці політичних сил на світовій арені і Україна.

Дії української влади на міжнародній арені з метою зміцнення коаліції держав вільного світу для захисту від військової агресії росії.

Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Україна на геополітичній карті світу. Етапи історії (IX – XIXст.).	2
2	Українське питання у світовій геополітиці у XXст.(1900-ті – 1980-ті рр.).	2
3	Україна на шляху до незалежності : геополітичний вимір 1988 – 1991 рр.	2
4	Творення української державності та вихід на міжнародну арену (поч.1990-х рр.).	2
5	Україна у світовій економіці.	2
6	Соціокультурні процеси в Україні та співпраця зі світовим співтовариством.	2
7	Формування концепції зовнішньополітичного курсу. Альтернативні варіанти геополітичної орієнтації України (1991 – 1994рр.).	2
8	Східний вектор геополітичної орієнтації України (1994 – 2013рр.).Україна і СНД.	2
9	Західний вектор геополітичної орієнтації України.	2
10	Україна і країни третього світу.	2
11	Україна і світ в умовах викликів російсько – української війни.	4

Разом	24
--------------	-----------

Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Україна у світовій геополітиці ХХ ст.	2
2	Незалежна Україна у світовій економіці.	2
3	Незалежна Україна у світовому соціокультурному просторі.	2
4	Формування концепції зовнішньополітичного курсу України початку доби незалежності. Альтернативні варіанти геополітичної орієнтації.	2
5	Східний вектор геополітичної орієнтації України (1994 – 2013рр.). Україна і СНД.	2
6	Західний вектор геополітичної орієнтації України. Україна – НАТО, ЄС.	2
7	Незалежна Україна і країни третього світу: досягнення і невикористані можливості.	2
8	Україна і світ в умовах викликів російсько-української війни.	2
	Разом	16

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Україна-Русь на світовій арені доби середньовіччя.	8
2	Українське питання на міжнародній арені напередодні та в часи Другої світової війни.	9
3	1990-ті рр.: творення національної економіки незалежної України. Можливі варіанти, здобутки й прорахунки.	9
4	Україна на шляху європейської інтеграції : економічний аспект.	9
5	Особливості релігійного життя сучасної України.	9
6	Вироблення стратегії зовнішньополітичного курсу незалежної України у 1990-ті рр. : можливі варіанти, здобутки та втрачені можливості	9
7	Україно-російські стосунки 1991 – 2013рр..Основні вузли протиріч.	9
8	Українська діаспора в сучасному світі : співпраця з нею української держави та перспективи на майбутнє.	9
9	Початок агресії РФ проти України у 2014р. Реакція на неї світового співтовариства. Мінські угоди 2014 – 2015рр. та їх вплив на ситуацію в Європі та Україні	9
	Разом	80

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про
--	---

	поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/plozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-ocziynyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf. Система оцінювання знань з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. ЗВО може набрати до 75% (75 балів) підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 25% (25 балів) підсумкової оцінки на екзамені, які сумуються в загальну оцінку за курс. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти та виконання самостійної роботи. Семестровий контроль проводиться у формі екзамену відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання існують білети. Білети складаються з двох питань (1 та 2 теоретичні питання – по 12,5 балів). У 11-12,5 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 9-10 балів – відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 7-8 бали ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-6 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною. Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Семінарські (практичні) заняття	Усне опитування включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше). Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання. За кожне виконане завдання здобувач вищої освіти отримує певну кількість балів з урахуванням максимальної кількості балів. Здобувач вищої освіти за роботу на семінарських заняттях змістовних модулів може отримати до 9,5 (9) балів. Складові частини оцінки: відповідь на питання (виконання індивідуальних завдань) – до 9,5 (9) балів; доповнення – до 7,5 (7) балів; запитання – до 2 балів. Загальна максимальна кількість балів за семінарські заняття – 75. Оцінюючи відповідь ЗВО, викладач керується такими критеріями, як: 8-9,5 (8-9) балів – повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 6-7 балів – ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не

	чітко. 4-5 бали – ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово. 2-3 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання.
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового семестрового контролю допускаються ЗВО, які виконали всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку від 35 балів і більше. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (35 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість. На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни. Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академзаборгованості, що затверджуються директором ННІ за поданням відповідних кафедр. Результати ліквідації академзаборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Україна на світовій арені: від найдавніших часів до сьогодення		0...28
1	Робота на I-му семінарському занятті	0...9
2	Робота на II-му семінарському занятті	0...9,5
3	Робота на III-му семінарському занятті	0...9,5
Змістовий модуль 2. Зовнішньополітична стратегія сучасної України		0...47
1	Робота на I-му семінарському занятті	0...9
2	Робота на II-му семінарському занятті	0...9,5

3	Робота на III-му семінарському занятті	0...9,5
4.	Робота на IV-му семінарському занятті	0...9,5
5	Робота на V-му семінарському занятті	0...9,5
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...75
Семестровий контроль (екзамен)		0...25
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення. Для проведення лекційних та семінарських (практичних) занять можуть використовуватися мультимедійний проектор, ноутбук, система відеоконференцзв'язку Microsoft Teams (для дистанційного або змішаного навчання), навчальна платформа Moodle.

10. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані лабораторні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (35), він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний екзамен складається у вигляді спілкування по питанням.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення семінарських/практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум)

на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та семінарських (практичних) занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 15 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

Основна.

1. Андрущенко (Гринько) С. Україна в сучасному геополітичному середовищі. К., 2020. 341 с.
2. А.Г. Гольцов. Геополітика та політична географія. К. Центр учбової літератури. 2022. 416 с.
3. Глобальний світ і Україна: сучасні виклики та пошуки відповідей / редкол.: Герасіна Л.М.(голова), Козловець М.А., Прудников В.А. та ін. Харків: Право, 2025. 85 с.
4. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти / редкол.: Л.М.Герасіна (голова), О.Ю.Панфілова, В.А.Прудніков та ін. Харків: Право, 2025. 96 с.
5. Турбулентність глобальних геополітичних процесів і проблеми національної безпеки: монографія / О.М.Кириленко, М.А.Козловець, Г.А.Рябов та ін. Харків: Право, 2025. 306 с.
6. Олександр Палій. Короткий курс історії України. К.: А-ба-ба-га-ла-ма-га. 2023. 464 с.

Допоміжна.

1. Дмитро Донцов. Геополітика. К.: Фоліо, 2019. 608 с.
2. Збігнев Бжезінський. Велика шахівниця. К.: Фабула, 2019. 288 с.
3. Потехін О., Клименко Ю. Геополітика проти безпеки: союзницьке стримування агресії в Європі ХХ-початку ХХІ ст. К.: Дух і Література, 2023. 552 с.

Інформаційні ресурси.

1. Бібліотека Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.lib.rada.gov.ua>
2. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
3. Інститут аналізу політики та стратегій. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.IPAS.org.ua>
4. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ipiend.gov.ua>
5. Мережа аналітичних центрів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.intellect.org.ua>
6. Міжнародний центр перспективних досліджень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.icps.kiev.ua/>
7. Науковий журнал «Політикус». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://politicus.od.ua>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>
9. Національна парламентська бібліотека України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://elib.nplu.org/>
10. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
11. Сайт Президента України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>
12. Система дистанційного навчання moodle НУ «Чернігівська політехніка». Курс «Україна в сучасному світі». URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8700>
13. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uisr.org.ua/>
14. Український незалежний центр політичних досліджень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/>
15. Український центр економічних і політичних досліджень ім. А Разумкова. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uceps.com.ua/>
16. Центр соціальний моніторинг. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://smc.org.ua/>
17. Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.libkor.com.ua/>

